

M sí ní k o d ní na asijském kontinentu

V tomto vydání najdete

Co výechno se nedohodlo na summitu EU- ína?

Prezidentské volby v Mongolsku 2009: vít zství zm ny?

Shanghai Pride Week 2009: Globální trend plus ínská specifika

Nový systém, nové zkratky: BRIC a FSB

Minianalýzy

Co výechno se nedohodlo na summitu EU- ína?

Alice Savovová

V rámci eského p edsednictví prob hlo mnoho návzt v d le0itých státník . Jen málokterá vzak p inesla výrazné zm ny pro budoucnost vn jích vztah EU. Stejn tak summit EU- ína v Praze se nezapsal do d jin jako zlomový nebo významný. P esto0e jeho atmosféra se odehrávala v korektním a srde ném duchu, jeho výsledky dokazují, 0e se uplynulých zest m síc od zruzeného summitu v Lyonu nevyu0ilo k p íprav 0ádných zásadních pokrok ve vzájemných vztazích.

Od summitu se o ekávalo, 0e vrátí evropsko- ínské vztahy zp t do p vodních kolejí a p ípraví p du pro koda skou konferenci ke zm n klimatu, která se uskute ní letos v prosinci. Ob strany si p ípravily své pozice, které vykazovaly výrazné rozdíly v názorech na v tzinu stanovisek a m ly p edstavovat základ pro vytvo ení společného výstupu ze setkání. B hem rozhovor se nepoda ilo dosáhnout shody u 0ádného z témat.

ína doufala v posun v otázkách zruzení zbrojního embarga a dosa0ení statusu tr0ní ekonomiky. Evropská pravidla pro export zbraní (Code of Conduct on Arms Export) budou pravd podobn zp ísn na jezť d íve, ne0 dojde k odvolání embarga. Jeho zruzení by tak p íliz neovlivnilo situaci, ale p edstavuje pro vzájemné vztahy symbolickou p eká0ku, kterou í ané vnímají velmi citliv , proto0e je ur itým zp sobem adí mezi zem jako je Barma nebo Zimbabwe, pro které také platí zbrojní embargo. Status tr0ní ekonomiky ína pravd podobn získá v roce 2015. ína správn

vnímá jeho vlněné odkládání jako politicky motivované, protože v EU převládá frustrace nad nedostupností čínskému trhu a nedostatečnou ochranou autorských práv.

EU si naopak od summitu v Praze slibovala zúžení mezery v názorech na globální oteplování a změny klimatu. Čína však stále trvá na právu znečišťovat životní prostředí stejně, jako to v minulosti dělaly západní země, přestože již v roce 2006 překonala USA v celkovém objemu vyprodukovaných emisí. Během summitu se bohužel nepovedlo přimět Čínu k vyvinutí větší tlaku na burmskou juntou a přinutit ji tak k rozhovoru s prodemokratickými skupinami a k propuštění Aung Suu Kyi. Přesvědčení EU se také nepovedlo spolehnout na odsouzení dubnového raketového testu v Severní Koreji, které by mohlo pomoci navrátit jejího vlivu zpět k jednacímu stolu. Nepadla ani zmínka o postupu s PCA (Partnership & Cooperation Agreement). Zejména rozpory v kapitole lidská práva nebyly dosud překonány. Před summitem se opět odehrál boj o jejich začlenění na seznam diskutovaných témat, znovu byla přislíbena možnost otevření této otázky během jednání na summitu a jako vždy nedošlo k žádnému praktickému kroku. V tomto smyslu je pro další rozvoj občanské společnosti v Číně důležitá zejména svoboda tisku. Již dnes je možné kritizovat korupci a nedodržování zákonů. S další podporou by postupně mohla média pomoci v rozvolnění režimu. [Více.](#)

Celý text najdete na Boell.cz.

Prezidentské volby v Mongolsku 2009: vítězství změny?

Pavel Mazkarinec

V neděli 24. května se v Mongolsku konaly prezidentské volby. Páté přímé volby mongolského prezidenta se uskutečnily téměř jedenáct měsíců poté, co Mongolsko prošlo krátké období výjimečného stavu, vyhlášené kvůli nepokojům, které propukly po parlamentních volbách v červnu 2008. Následný vznik velké koalice dvou nejsilnějších mongolských politických stran – Mongolské lidové revoluční strany (MACHN) a Demokratické strany (AN) tak bylo možné interpretovat jako snahu MACHN – vítěz ze voleb, o uklidnění napjaté povolební situace a udržení vnitřní stability země, poté co demokraté protestovali proti možným podvodům při sčítání hlasů v několika volebních obvodech.

Do souboje o prezidentský mandát v roce 2009 se zapojili pouze kandidáti MACHN a AN. Zbývající dvě parlamentní strany, disponující právem nominovat vlastního kandidáta, se této možnosti vzdaly a vyjádřily plnou podporu kandidátovi demokratům poslanci Cachjagínu Elbegdorovi (bývalému předsedovi AN a dvojnásobnému premiérovi) ve snaze netřídit síly v souboji s kandidátem postkomunistů, jímž se stal údajný prezident Nambaryn Enchbajar.

Podle předběžných průzkumů byl mírným favoritem voleb kandidát demokratů, jehož stranou podporovalo 37 % voličů, oproti 36,2 % stojícím za údajným prezidentem. Výsledek voleb potvrdil průzkumy preferencí. Vítězem voleb se stal kandidát AN Cachjagín Elbegdorov,

kteřý obdržel 51,21 % hlasů a tak se předstihl Enchbajara s podporou 47,41 % voličů. Výsledek prezidentských voleb tak znovu potvrdil nezbytnost spolupráce všech stran soupeřících s MACHN. Skutečnost, že Elbegdorž zvíťazil v souboji pouze o 41 770 z celkových 1 098 875 odevzdaných hlasů, jasně ukázala, že případná kandidatura zástupců menších stran, by i za situace minimálních zisků jejich kandidátů, výrazně snížila Elbegdoržovy vyhlídky na vítězství a vedla by k opakování situace z prezidentských voleb v roce 2005, v nichž kandidát MACHN a předseda parlamentu Nambaryn Enchbajar využil nejednoty dalších stran a již v prvním kole získal v souboji s kandidáty tří zbyvajících parlamentních stran nadpoloviční většinu hlasů a stal se mongolským prezidentem.

Také vítězství Elbegdorže a fakt, že Enchbajara podpořila téměř polovina elektorátu, nicméně svědčí o tom, že Elbegdorž v programu svého nejvyššího postu v zemi jako jediného nástroje k vyřešení nejvážnějších problémů Mongolska, mezi nimiž Elbegdorž zařadil korupci, oligarchizaci, nerovnost, chudobu, nezaměstnanost a potřebu reformy justice systému, nebyl zdaleka přijat většinou společnosti. Výsledek voleb tak dokládá přetrvávající rozdělení mongolské společnosti na dva přibližně stejné etnické tábory, v němž ten druhý hlasoval pro status quo reprezentované úřadujícím prezidentem.

Dalším se výměnou na nejvyšší postu ukazuje i v dalším smru. Mongolský prezident disponuje především reprezentativními funkcemi, nicméně možnost suspenzivního veta a zákonodárné iniciativy nabízí hlavě státu jistý potenciál k aktivnímu ovlivnění politiky vlády. Pouze budoucnost ale ukáže, do jaké míry se nový prezident rozhodne svými pravomocemi využívat a jaký bude případný dopad jeho jednání na nesnadné sdílení moci mezi stranami vládní koalice. Postkomunisté ztratily po dvanácti letech prezidentský úřad, nicméně nadále disponují parlamentní většinou, umožňující MACHN vypovědět koalici smlouvu a vytvořit vlastní většinový kabinet, tato většina ale souhlasně není dostatečná na případné přehlasování prezidentského veta a i tento faktor může sehrát výraznou roli při snaze vyhnout se pádu vlády a případným budoucím sporům mezi jednobarevnou vládou MACHN a prezidentem Elbegdoržem.

Shanghai Pride Week 2009: Globální trend plus čínská specifika

Jan Trnka

Šanghaj, přístavní město s tradicí mízení národů a kultur a jeden ze symbolů čínského hospodářského pokroku, se stala místem, kde vystoupila z anonymity čínská sexuální menšina. Historicky první čínský LGBT festival Shanghai Pride Week 2009 (mezinárodně používaná zkratka LGBT odkazuje na lesbickou, gay, bisexuální a transsexuální menšinu) měl mezi 7. a 14. červnem na programu, podobně jako při obdobných akcích na celém světě, ve stejném promítání filmů, panelovou diskusi, jedinečně navíc navíc dodat sportovní akce, gay provedení čínské opery i symbolická čtyřnásobná svatba na závěrečném večírku. Forma realizace se však oproti podobným akcím jinde ve světě lišila.

Odhlédneme-li od náplně festivalu, je zřejmé, že se po adatelé museli potýkat dvěma obecnými a vzájemně propojenými problémy. Zaprvé odporem konzervativní části společnosti k sexuálním menšinám jako takovým, který v číně představuje výrazné zlepšení přetrvává stejně jako v r

intenzit kdekoliv jinde ve světě; těba0e byly sexuální menziny v ěín legalizovány ji0 v roce 1997 a od roku 2001 zde p estala být jiná ne0 heterosexuální orientace pova0ována za nemoc, úplné p ijetí do spole nosti a zrovnoprávn ění (nap íklad umo0n ění homosexuálních man0elství) je hudbou budoucnosti ([více](#)). Druhou p eká0ku p edstavovalo samotné organizování nestátní, p esto ve ejné, akce ob anské spole nosti v ěín .

Mezi charakteristické rysy autoritativních re0im , mezi n 0 lze ěínu za adit, pat í nezasahování vlády do spole enského 0ivota, je-li spln ěna podmínka jeho nepoliti nosti. Podle serveru [Global Post](#), praxe ěínského vládního p ístupu spo ívá v sPolitice t í ne%(Triple No Policy), je0 zna í s0ádný projev souhlasu%0s0ádný projev nesouhlasu%a s0ádnou propagaci%0Jak uvedl reportér BBC [Chris Hogg](#): s ěínská vláda je v0dy podezíravá v ěi ka0dě v těí ve ejné akci, zejména m 0e-li se jevit jako protest nebo po0adavek v těích práv.%0Po adatelě necht ěli zbyte n riskovat st et s p edstaviteli místní správy, a proto kone nou podobu formy i obsahu p edem upravili. V ěle organizátor stanuly dv 0eny, Amerianky Tiffany Lemay a Hannah Miller Ojící v Ěanghaji, a festival byl prezentován jako zábava pro cizince. Propaga ění materiály tudí0 vznikly výhradn ě v angli ětin ě a z programu byl vypuzt ěn pr vod ěm stem. Festival mimoto fungoval jako sled soukromých akcí v soukromých prostorách. Co je vzak d ěle0it ějí, nebyl tak chápán ([více](#)).

Vládní list [China Daily](#) o festivalu informoval 10. ěervna, jako o první akci srovnatelně s festivaly svěého druhu jinde ve sv ětě , p i em0 zd raznil jeho vliv na v těí otev ěnost LGBT komunity i v těinové spole nosti. Navzdory vzem 0 ekáváním se vzak organizáto i v pr b hu festivalu opakovan ě setkávali s nep ímým zastrazováním a policejní zikanou, která vedla k zruzení naplánované divadelní inscenace i ve ejného promítání film ě. I ostatní události policie monitorovala, p i em0 n které z nich musely být po jednání s organizátory omezeny nap íklad v po tu ú astník ([více](#)). China Daily policejní zásahy ve svěm dalzím lánku [sGay festival u í toleranci](#)%0st ě kritizovala, kdy0 je ozna ěila za s(ě...) skute nou hanbu pro Ěanghaj, m sto, které se prohazuje za otev ěné a progresivní(...)%0Zavírá: sTěba0e je nerealistické 0 ekávat, 0e se zem ě se silnou konzervativní tradicí jako ěína zm ění p es noc, m sta jako Ěanghaj by rozhodn ě m ěly vést.%0

P ípad Shanghai Pride Week 2009 ukázal na mo0nosti a limity ěínské ob anské spole nosti a odkrývá absenci jednoho konkrětního vládního postupu. Neprozíravý postup policie, s ohledem na zdravou mediální pozornost v ěín ěi ve sv ětě , nedocílil těm ění eho, jen pokazil celkový, jinak velmi pozitivní, dojem z uspo ádání takové události. Festival jako takový nicmén ě ilustruje postupující liberalizaci ěínské spole nosti.

Nový systém, nové zkratky: BRIC a FSB

Jan Trnka

ty i nejv těí rozvíjející se ekonomiky sv ěta, Brazílie, Rusko, Indie a ěína, stále znám ějí pod zkratkou BRIC, se poprvě sezly 16. ěervna 2009 u jednoho stolu na summitu v ruskěm Jekat rinburgu.

Dlouhodobým cílem skupiny, je0 nyní vytvá í zhruba 22 % sv tového HDP, je sspravedlivý sv tový po ádek%o ili i v tí vliv v globálních finan ních a politických institucích. T eba0e se v cné cíle konkurujících si mocností nadále zna n lizí, Indie a Brazílie nap íklad usilují o stálé místo v Rad bezpečnosti OSN, kde by mocensky konkurovaly ín a Rusku, lze o ekávat jejich sbli0ení a koordinaci postoj p inejmenzím v otázkách regulace sv tového finan ního systému, tedy p i jednání skupiny G20 a od ní odvozených institucí.

Nenápadnou, p esto mimo ádn d le0itou institucí je Financial Stability Board (FSB), vytvo ena skupinou G20 letos v dubnu. Jedná se o platformu, kde G20 (tedy v etn zemí BRIC) a další relevantní zem hodlají pozm nit dosavadní pravidla sv tového finan nictví sm rem k pomalejšímu, avzak stabilnímu hospodá skému r stu.

Její první zasedání se koná 26. a0 27. ervna 2009 v Basileji a výsledek nazna í, do jaké míry se jsou snové%zem spole n schopny na mezinárodní scén prosadit.

Tipy na publikace

International Crisis Group

Poslední asijský report North Korea: Getting Back to Talks publikovaný organizací International Crisis Group se v nuje Severní Koreji po provedení druhého jaderného testu. Zpráva mimo jiné poukazuje na rozsáhlý arzenál st el st edního a krátkého doletu, které p ímo ohro0ují Ji0ní Koreu a Japonsko a odhady hovo í o 6-12 jaderných hlavicích. Zpráva obsahuje konkrétní doporu ení k obnovení rozhovor s KLDR. Soub 0n ICG publikovala dv zprávy zam ené na zbrojní programy KLDR: North Korea's Nuclear and Missile Program a North Korea's Chemical and Biological Weapons Programs. Všechny dokumenty jsou voln dostupné po p edchozí registraci.

Newsletter vyjad uje názory autor . Názory vyjád ené v textu nemusí být nutn stanoviskem Asociace pro mezinárodní otázky.

Koordinátorka projektu: Valérie Svobodová Minianalýzy: Alice Savovová, Pavel Mazkarinec, Jan Trnka Grafický návrh: Side2 řablona: Petr Netuka Sazba: Pavel Mazkarinec Kontakt na redakci: newsletter.ap@amo.cz

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) řitná 27, 110 00 Praha 1 Tel./Fax: +420 224 813 460 E-mail: info@amo.cz / www.amo.cz

© Asociace pro mezinárodní otázky 2009
